

שמות פרק יג

(ג) ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא יקוק אתכם מזה ולא יאכל חמץ: ... (ח) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יקוק לי בצאתי ממצרים:

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה א

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן שנאמר + שמות י"ג+ זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו שנאמר + שמות כ"ו+ זכור את יום השבת, ומנין שבליל חמשה עשר תלמוד לומר "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה" בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. ואף על פי שאין לו בן, אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך בדברים שאירעו ושהיו הרי זה משובח.

רש"י שמות פרק יג פסוק ח

(ח) בעבור זה - בעבור שאקיים מצותיו, כגון פסח מצה ומרור הללו:

פסחים קטז א-ב [י:ה]

משנה. רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן: פסח, מצה, ומרור. פסח - על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, [שנאמר + שמות יב+ ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'], מצה - על שום שנגאלו אבותינו ממצרים, [שנאמר + שמות יב+ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וגו'], מרור - על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר [+ שמות א+ וימררו את חייהם וגו'].

רמב"ם חו"מ ז הלכה ה

כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בליל חמשה עשר לא יצא ידי חובתו ואלו הן, פסח מצה ומרור, פסח על שם שפסח המקום ב"ה על בתי אבותינו במצרים שנאמר + שמות י"ב+ ואמרתם זבח פסח הוא לה' וגו', מרורים על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, מצה על שם שנגאלו, **ודברים האלו כולן הן הנקראין הגדה.**

דברים פרק טז

(ג) לא תאכל עליו חמץ שבועת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך:

רש"י דברים פרק טז פסוק ג

למען תזכור - על ידי אכילת הפסח והמצה, את יום צאתך:

R. Soloveitchik, Hagada "An Exalted Evening", p.93

Eating the paschal sacrifice, mazzah, and marror constitutes a double mitzvah. The mitzvah akhilah, physically consuming these items, is, per se, a religious performance, a maaseh kiyum mitzvah. But eating the Pesah, mazzah, and maror is also the instrument or medium of sipur Yetziat Mizrayim, telling the story of the Exodus. We narrate the story not only through speech but through eating as well.

חידושי מהרי"ח (משנה פסחים י:ה) יואל חסיד ז

נלמד מזה דג' דברים אלו הם ג"כ ממצות סיפור יציאת מצרים. ואולי י"ל בזה קושיית הראשונים אמאי אין מברכין על מצות סיפור יציאת מצרים. כיון דמצה ומרור הוא מהעיקר שבמצוה זו עד שמעכב אמירתם, וא"כ אפשר שיוצא בברכה שמברך על אכילת מצה ומרור ...

פסחים קטז:ב [י:ה]

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר + שמות יג+ והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים.

רמב"ם חו"מ ז

הלכה ו) בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים שנאמר + דברים ו'+ ואותנו הוציא משם וגו', ועל דבר זה צוה הקב"ה בתורה + דברים ה'+ וזכרת כי עבד היית כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד ויצאת לחירות ונפדית. הלכה ז) **לפיכך** כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב דרך חירות, וכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים חייב לשתות בלילה הזה ארבעה כוסות של יין, אין פוחתין מהם, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה לא יפחתו לו מארבעה כוסות, שיעור כל כוס מהן רביעית.

Barry Chazan, Professor Of Education, Hebrew University

... experience is central to the individual's Jewish development. The notion of experience in education derives from the idea that participating in an event or a moment through the senses and the body enables one to understand a concept, fact or belief in a direct and unmediated way. Experience in education refers to learning that happens through participation in events or through other direct action, or by direct observation or hearing. John Dewey [explained that]... experiencing is rooted in the interaction of the idea or event with the person's life and with a continuum of ideas that enables the experience to contribute to ongoing personal growth.

Joseph Reimer, Director, Institute for Informal Jewish Education, Brandeis U.

Experience counts for little without narration and interpretation. I can actively witness a breathtaking sunset and appreciate its striking beauty. But if I then go home, say nothing about what I saw and turn on my television, I am likely to lose access to my experience. What keeps an experience alive is our fumbling attempt to capture that experience in some narration. We turn to our partners and share what we saw. We talk about it to someone who was not there. We record it in a journal or letter. In some way what happened has to be turned into a narrative (even as told to oneself in thought) to remain with us. Otherwise that sunset will merge with many other sights and lose its distinctive place in my memory.

Every narration is also an interpretation. If I tell my friend that I just saw the most beautiful sunset, I have added the description "most beautiful" to what I saw. But that addition is part of my experience. For my experience is not what I saw, but how I interpret what I saw. If I tell my friend that I just read a most gripping novel, I hope he will ask me about the novel. If he does, I am more likely to describe my experience of reading the novel rather than a more objective review of the novel. For we love sharing our experience with all the interpretative trappings. It is the interpretations that make this event our personal experience. Without that interpretation, the experience is not quite ours.

ר' עובדיה מברטנורא מסכת פסחים פרק י משנה ה
כל שלא אמר ג' דברים אלו - שלא פירש טעמן של שלשה דברים הללו:

~ כורך: סמל למציאות מורכבת ~

פסחים קטו:א

דתניא: אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלו, שנאמר + במדבר ט+ על מצות ומררים יאכלהו. אמר רבי יוחנן: חולקין עליו חביריו על הלל. דתניא: יכול יהא כורכן בבת אחת ואוכלו כדרך שהלל אוכלו - תלמוד לומר על מצות ומררים יאכלהו - אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו... השתא דלא איתמר הלכתא לא כהלל ולא כרבנן - מברך על אכילת מצה ואכיל, והדר מברך על אכילת מרור ואכיל, והדר אכיל מצה וחסא בהדי הדדי בלא ברכה, זכר למקדש כהלל.

הגדה של פסח

פסח שְׁהִיּוּ אַבּוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזֶמַן שְׁפִיַת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שְׁפִסַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אַבּוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאָמַר: וְאַמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח הוּא לִי, אֲשֶׁר פִּסַּח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֵת בְּתֵינוּ הִצִּיל, וְיִקְדֵּהָ עִם וְיִשְׁתַּחֲוּוּ.
מִצָּה זוֹ שְׁאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצַקֶּם שֶׁל אַבּוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלַה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגַאֲמַר: וַיֹּאמֶר: וַיֹּאמֶר אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאֻנוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת, כִּי לֹא חֲמִץ, כִּי גֵרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְּמַחֵמָה, וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם. **מְרוֹר** זֶה שְׁאֵנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אַבּוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאָמַר: וַיִּמְרָרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בְּחֶמְרָם וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עַבְדָּה בְּשִׂדָּה אֶת כָּל עַבְדָּתָם אֲשֶׁר עַבְדּוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ.